

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Program obrtnih strokovnih šol v Ljubljani.

A. Strokovna šola za lesno industrijo. Šola za lesni obrt ima štiri letne tečaje, v katerih se bodo učenci teoretično in praktično poučevali v najvažnejših strokah lesne industrije. V začetku bodo se otvorili naslednji oddelki: Za mizarstvo (umetno in stavbeno mizarstvo), za rezbarstvo (podobarstvo) in za strugarstvo, pozneje se bo pridružilo tesarstvo, kolarstvo, gradnja žag in mlinov ter pletenje košaric. V prvem letniku imajo vsi oddelki zvečine skupni pouk, pozneje se pa ločijo učenci po navedenih strokah. Poučevalo se bo v naslednjih predmetih: krščanski nauk, slovenski in nemški jezik, računstvo, obrtno knjigovodstvo, poslovni sestavki, tehnologija, mehanika, arhitektonsko oblikoslovje, geometrija in geometrijsko risanje, elementarno prosto risanje, prosto risanje po modelih, projektivno risanje, modelovanje, lepopisje in praktični pouk.

Učenci so redni ali pa izvenredni; prvi obiskujejo šolo v vseh predmetih, drugi pa so upisani le v nekaterih strokah. Ustopiti morejo v to šolo le tisti mladenči, ki so dovršili osnovne šole in ki so prekoračili 14. leto. Ker je praktični pouk posebne važnosti ter se morajo učenci v teku štirih let izuriti v svoji stroki, kakor pri najboljšem mojstru, treba je, da so telesno zdravi. Spričevalo o dovršeni šoli daje učencu pravico do samostojnega zvrševanja dotičnega obrta, tedaj je veljavno kot spričevalo za dokaz sposobnosti. Učenci ne plačujejo nobene šolnine ne vsprejemnine.

B. Strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipek ima dva letna tečaja, v katerih se bodo poučevalo umetno vezenje (belo in pisano) ter šivanje čipek. Za klekljanje (pletanje) čipek ne bo oddelka. Učenke se bodo priučile vsem važnim strokam umetnega vezenja na podlagi dobrih vzorcev in zakonov umetnosti. Poučevalo se bo v naslednjih predmetih: Slovenščina, nemščina, računstvo, knjigovodstvo, tehnologija vezenja, oblikoslovje umetnega vezenja, elementar-

no risanje, strokovno risanje, nauk o ornamentih in o zlogu ter praktični pouk. Učenke so redne in izvenredne slušateljice. Izvenredne učenke morejo obiskovati le nekatere stroke, kakor to določi sporazumno ž njimi vodstvo šole. Redne učenke morajo dovršiti 14. leto in dokončati osnovno šolo. Šolnine ni nobene. Potrebni material dobe redne učenke od šolskega vodstva brezplačno, izvenredne slušateljice pa morajo same skrbeti za risarske in druge potrebščine.

Učenci in učenke za oba zavoda vsprejemajo se zdaj v pisarnici trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, od 20. oktobra dalje pa v šolski pisarnici v Virantovi hiši, Zvezdarske ulice.

Šoli se otvorita dne 3. decembra t. l. Natančneje bo poročalo vodstvo po listih o svojem času.

Dolenjska železnica.

„Bliža se železna cesta“ . . . To narodno pesem Dolenjci lahko vsak dan s krepkejšim glasom ponavljamo, zakaj imamo že nekoliko zagotovila, da se bo prej ali slej zidala. Kranjski deželni zbor pokazal je Dolenjcem pravo pot, po kateri morejo priti do toliko zaželjene in potrebne železnice položivši sam prvi temelj s tem, da je obljubil pripomoči k zgradbi pol milijona goldinarjev. Radi bi povedali natanko, kaj je sporočal deželni odbor o dolenjske železnici, ali zaradi prostora moramo nekoliko okrajšati. Poslušajte torej!

Dandanes se na Kranjskem nahajajo povsem glavna prometna občila in zdaj gre največ le še za to, da se tisti deli dežele, ki imajo le malo občil, zvežejo po malih železnicah mej seboj kakor tudi z glavnimi železnicami.

Lokalne ali male železnice ne omogočujejo le, da postane prevažanje boljše in cenejše, temveč one tudi močno pospešujejo pomnožitev prometa, ker prebivalci posameznih krajev veliko bolj drug k drugemu zahajajo in na ta način vse življenje in kupčijo bolj razširijo in oživé. Glavnica, katera se prihrani vsled cenejše vožnje po lokalnih železnicah nasproti vožnji z živino, pride na korist

dotični deželi in vsled tega se po lokalnih železnicah povzdigne skupno premoženje dežele.

Dalje postane vsled znižanja prevoznih stroškov cenejši tudi dobava za obrtnijo potrebnih surovih pridelkov in isto tako se tudi izdelki cenejše prodajajo; nasledek tega je, da se večidel ustanove nove izdelovalnice ali tovarne, da se cena zemlji zdatno poveča in da se torej sploh povzdigne blagostanje prebivalstva. Ker gredo vse železnice, kolikor jih je do zdaj na Kranjskem, izključljivo le skozi severozahodni del kranjske dežele, na jugozahodni strani ležeče ozemlje pa je še vedno izključeno od neposredne zveze, je torej neobhodno potrebno, da se te razmere, ki z gospodarskega stališča ne morejo nikakor več dolgo trajati, kar najhitreje zboljšajo.

Najpripravnije sredstvo, da bi se dosegel zaželeni namen, bilo bi to, da bi se važnejši obrtni kraji in vasi, ki se gledé kmetijskih in gozdnarskih izdelkov, kupčije in obrta že pri sedanjih nezadostnih občilih odlikujejo, zvezali s splošnim železniškim prometom na ta način, da se zgradé tu omenjene lokalne železnice, katere bi se stikale z obstoječimi železniškimi črtami, ki držé v Ljubljano.

Za potrebnost in nujnost zgradbe teh lokalnih železnic ne govoré le navedeni splošni oziri, ampak tudi ugodne razmere gledé surovih pridelkov in kupčije.

Mej tem ko na vshodu dežele najbolj cvete kmetijstvo in se širi vinoreja, premore južna stran neizmerno bogastvo lesa in močne zaloge rujavega premoga, katerih pa zaradi velike oddaljenosti od tistih krajev, kjer se lahko prodaja kurivo in zaradi drage voznine z vozom večidel ni mogoče v prid obrniti.

Proga nameravanih dolenjskih železnic se začne na vzhodni strani južne železnične postaje Ljubljanske, preseka potem vas Udmata, pelje po 45m dolgem mostu čez reko Ljubljanico, drži potem mej prisilno delalnico in Kodeljevem gradom, se dotika mestne klavnice na vzhodni strani, drži po 30 metrov dolgem mostu čez Cesarski graben in pride deloma prekrižaje Hradeckegavas do Karlovške ceste, katero prereže pri kilom. 3.6 v njenem lastnem površju.

Po tem prekrižanju ceste misli z navedeno cesto uštric napraviti se železnična postaja, katera bode služila krajevnim potrebam mesta in pa za prevažanje onega blaga, ki prihaja na ta kraj največ iz južno od Ljubljane ležečih delov dežele.

Dalje drži proga zapustivši postajo po dolini ob južozahodni strani Karlovške ceste pod gradom Rakovnikom, potem mimo vasi Rudnika, Laverce, do pod Laniš. Tukaj proga zapusti dolino ter se po močno valovitih rebrih vzdiguje, da skozi vasi Tlake in Razdrto dospe v Šmarije. V popisani črti

napraviti bi bila pri Rudniku postaja za osebe, v Lanišah pa postaja Laniše.

Mej Lanišami in Šmarijem izpeljati bode treba dva predora in jeden obokani cestovod.

Severovshodno od Šmarija se bode otvorila postaja in železnica bode po dolini deloma severovshodno, deloma južozahodno od Karlovške ceste držala do Stranske vasi. Tukaj gre proga zopet v dolino, kjer bode pri Lichtenbergovem gradu postaja Grosuplje, ki bode služila lokalnemu prometu, kakor se tudi stikala z železnico, katera bi držala v Kočevje.

Od te postaje naprej se železnična črta zajedno ovije okrog vasi Gatina ter pelje navkreber do gorske zarezé mej Velikim Mlačevim in Žaljno, katero preseka kakor tudi vas Vel. Loko in pelje po predoru skozi gorski greben pred Višnjogoro, da pride potem do postaje Višnjagora, ki se bode napravila v dolinski ravnini pod Višnjogoro. Na to prekriža črta državno cesto v Starem trgu ter dospe do postaje Hudo-Zatičina, katera se bo napravila na južnovzhodni strani od Hudega.

Iz Hudega pelje železnična proga večinoma proti vshodu mimo vasi Rogovile, Vrhpolje in Artizavas, potem pa proti jugu do nameravane postaje v Radohi vasi, od tukaj se pri Raki zavije v Temeniško dolino in pripelje čez Šent Lovrenc in Veliko Loko v Trebnje, za katera zadnja dva kraja so projektirane postaje. Dalje se proga dotika Starega trga, Dolenjega Podboršta in Ponikev, gre južnovshodno od sv. Ane po predoru skozi hribovje, pelje potem na severovshodno od Mirne Peči ležečih rebrih navzdol do vasi Česnjice ter drži potem skozi Hudo, Potočarsko vas in Muhaber v Bršlin. Severno od Mirne Peči se bode na cesti držeči v Šent Jurij napravila postaja. Od Novomeške postaje se bode železnica, da se bode kolikor le mogoče oziralo na Krško dolino, vila po Krški dolini navzgor do tja, kakor bi se to na levem bregu Krke, kadar se bode ta železnična črta nadaljevala, to je do Gorenje Straže že brez tega moralo zgoditi. V omenjenem kraju bi se za potrebe gorenje Krške doline morala omisliti postaja.

Črta Grosuplje Kočevje se prične vshodno od nameravane postaje, se obrne proti jugu, prereže vas Veliko Mlačno in drži mej Malo Mlačno in grajščino Boštanj v Dobravsko dolino, se dotika vasi Predole, Vel. Račina in grajščine Cobelsperg, jo ukrene potem severno od sv. Antona in pride dalje v Dobropoljsko dolino, kjer je mej vasema Zdenskavas in Cesta namenjena postaja. Od tod naprej drži proga ob robu Videmskega hriba, se na južni strani ovije okrog Ponikev in pride do gorske zarezé na stari Rimski cesti, kjer je namenjena ustanovitev postaje Velike Lašče. V svojem daljnem tiru se proga neprenehoma vzdiguje, da pride do gorske zarezé pri Retjah in pelje od tukaj

naprej do gorske zarezne mej Finkovim in Dolenjimi Podpoljanami, deloma ob zahodni, deloma ob severovzhodni strani okrajne ceste. Južnozahodno od Podpoljan, Velikih Poljan in Dolenjih Lazov pelje železnična črta vedno za okrajno cesto, da pride v Ribnico. Pod Dulami ustanovila se bode postaja le za osebe, pod Žlebičem, kjer se stikata obe cestni progi, pa postaja za vasi Bisterške doline, zlasti za Soderšico, in severnovzhodno od Ribnice postaja za ta kraj. Od tod naprej pelje proga vedno proti jugu mej vasi Goriča vas in Otavice, potem severnozahodno od Lipovca, dalje se zavije — držaje se stare Rimske ceste — okrog potoka Rinže se na južnozahodni strani dotika Kovlerjev, na južni strani pa Srednje Vasi in Mlake in neha na severni strani mesta Kočevja s postajo jednacega imena. Pri Srednji Vasi se bode tudi postaja napravila.

Proga Ljubljana-Novomesto-Straža je 82.5 kilometrov dolga, proga Grosuplje-Ribnica-Kočevje pa 49 kilometrov, torej znaša dolgost obeh prog skupaj 131.5 kilometrov.

Djanski troški zgradbe so izračunani skupaj na 9,347.000 gld. (Konec prihodnjič.)

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Deželni zbori so zdaj končani. Dolgo je zboroval in marljivo deloval ter mnogo koristnega ukrenil naš kranjski deželni zbor. Pečal se je največ z gospodarskimi zadevami; o naši slovenski narodnosti bil je le takrat govor, kekar so nemškutarji v svoji stari strasti pokazali, da nam slovenskih šol ne privoščijo. — Sklenil je naš deželni zbor svoje posvetovanje 22. okt. G. deželni glavar Poklukar je povdarjal, koliko je storil sl. zbor v zadnjih šestih letih za deželo sploh in posebej za posamezne kraje. Res moramo priznati, da nam ni z lepo podal kedaj poprej toliko koristnega, kakor ravno zadnji zbor, ki je sklenil svojo šestletno dobo. Drugo leto bomo imeli nove volitve.

Iz državnega zbora, kateri se je 24. okt. zopet pričel, je pač najimenitniše, da se je zgodilo nekaj, česar uže skorej ne pomnimo. Doslej je vsako leto primanjalo mnogo denarja — lani celih 21 milijonov: — letos pak je sporočil denarni minister veselo vest, da ne bode zmanjkalo nič — ampak še celo ostalo nekaj stotisoč gold.

Skorej gotovo je, da se bode naš presviti vladar v Pragi kronati dal za českega kralja, kakor se je dal pred dobrimi 20 leti kronati na Ogrskem s krono sv. Štefana.

Dobrih 14 dni imamo dva nova ministra. Minister Pražak, pravičen česki Moravec, vodil je do zdaj pravosodno ministerstvo. Za pravosodnega ministra je pa cesar imenoval zdaj mo-

ravskega namestnika, grofa Šenborna, pravičnega moža, prijaznega Slovanom in katoličanom. Namesto starega ministra Zemialkovskega je za Poljake imenovan gališki namestnik Zaleski, ki se bode potezal za poljske koristi enako kakor za česke Pražak, ki še minister ostane. S to premembo smemo biti popolnoma zadovoljni. Želeti je le, da bi šel vsaj še minister Gauč, ter naredil prostor drugemu možu, ki nam bode pomogel do verskih šol in pa da bi še Slovenci imeli pri visokem ministerstvu moža, ki bi se za nas potegoval?! Tudi nam se kruh le po mačehovsko deli z zelenih miz na Dunaji! Ali to so prazne želje — premalo nas je!!

Kaj je novega po širokem svetu?

Nemški cesar je bil dolgo na Laškem, v Rimu, pri kralju in sv. očetu papežu, od koder se je zadovoljno domu vrnil. Kaj je opravil posebnega, se ne vé — pač pa se veliko ugiba.

Kardinal Lavižeri, škof v Algieru v severnej Afriki, si prizadeva, da bi spravil skupaj denarja in vojsko, katera bode imela zabraniti prodajanje sužnikov v Afriki. Papež Leon XIII. so podarili v ta namen veliko denarja. Upati je, da bodo posnemali blazega sv. Očeta bogati kristijani.

Srbski kralj Milan je ločen od svoje zakonske žene. Dobil je nadškofa, ki je v to dovolil, kar kralj želi!! Kako drugač je pri nas katoličanih kakor pri srbskih razkolnikih — ni ga mogočnika na svetu, ki bi pripravil papeža, da bi razdril veljaven zakon! — Nasledki za kralja Milana bodo skorej gotovo žalostni. Zlasti so hude srbske žené. Govori se, da hoče kralj odstopiti.

Na Nizozemskem so zborovali pretekle dneve katoliki, kakor bodo kmalu na Dunaju. Sklenili so odločno: „Dolžnost naša je tirjati za sv. očeta cerkveno državo, katero mu je vzela vstajna roparska roka“.

Piše se nam:

Iz Krškega. — [Rokodelska zadruga.] V nedeljo, 14. okt. je bila pri nas prva seja novo ustanovljene rokodelske zadruge, ki obsega rokodelske, svobodne in dopuščane obrtnike krškega sodnijskega okraja. Sejo je bil sklical načelnik te zadruge, gosp. Anton Jugovic, pekarski mojster in meščan v Krškem, v svoje stanovanje. Bilo je pa ta seja posvetovanje starejšinstva rokodelske zadruge, v katerem je razen načelnika in njegovega namestnika g. Jurčeca še devet odbornikov, od katerih jih je bilo došlo šest k posvetovanji. Sejo je pričel gosp. načelnik Jugovic s primernim pozdravom in nagovorom, v katerem je povedal, da so zadruga pravila od slavne vlade

potrjena in tudi on kot načelnik nove zadruga odobren. Povdarjal je pomen zadruga in delo, ki jo čaka, razložil, kakošne knjige in zapisnike bode treba zadrugi imeti, ko bode morala natanko zapisovati vse dohodke in stroške, zapisovati vse rokodelske mojstre, njih pomočnike in učence; zapisovati vse premembe pri obrtnijskih osebah tega okraja; zapisovati delavce, ki dela iščejo, in gospodarje, ki delavcev potrebujejo. Povedal je, da bode dolžnost zadruga, zapisovati učne pogodbe med mojstri in učenci, podpisovati učna spričevala in več drugega. Gosp. načelnik je navzočnim odbornikom že pokazal vse potrebne knjige za taka zapisavanja, katera je deloma naročil pri tiskarni Klein in Kovač v Ljubljani, deloma pa sam dal narediti, ker jih še ni dobil po tiskarnah.

Po tem nagovoru je g. načelnik predstavil odbornikom g. ravnatelja Lapajna, katerega je on k sebi povabil, da bode pisal zapisnik in razložil odbornikom nekoliko iz zgodovine starih nekdanjih rokodelskih zadrug ali „cehov“ ter raztolmačil poglobitve določbe nove obrtne postave, osobito pa določbe o rokodelskih zadrugah sploh in še posebej pravila krške rokodelske zadruga. G. Lapajne se bavi namreč s tem predmetom, ko piše za družbo „sv. Mohora“ knjigo „Slovenski rokodelci“. G. Lapajne je to nalogo z veseljem rešil ter zlasti govoril o važnosti starih cehov ter povdarjal potrebo novih zadrug. Razložil tudi, kaj so v smislu novih postav svobodni, rokodelski in dopuščani obrti ter je raztolmačil še več važnejših paragrafov nove obrtne postave. Naposled pa jim je prebiral težko umljiva in v precej zamotani slovenščini pisana pravila nove krške rokodelske zadruga. Vso njegovo razlaganje se je dopalo navzočnim odbornikom, ki so iz svoje izkušnje pripovedovali to pa ono, kar naj bi vkrenila zadruga na korist rokodelcem. Tako se je sklenilo, naj zadruga naznani šolskemu vodstvu vse rokodelske učence, na katere naj bi ono pazilo, da bodo vsi ob nedeljah v šolo hodili. (Ta šola je do zdaj od 10. do 12. ure in od 1. do 2. popoldne; je samo ponavljalna šola, a utegne dobiti v kratkem obrtnijski značaj, t. j. s privoljenjem in pripomočjo ministerstva odprla se bode za obrtnike šola, v kateri se bode ozirala posebno na potrebe rokodelcev).

Na zadnje je starejšinstvo v tej prvi seji sklenilo, da se skliče občni ali veliki zbor vseh udov te zadruga, t. j. vseh rokodelcev krškega sodnijskega okraja, v nedeljo 2. dec. ob 10. uri predpoldnem v šolsko poslopje v Krškem.

Cela seja starejšinstva je trajala blizu 3 ure, pa odborniki so z veseljem poslušali in posvetovali se, zlasti ko jih je gosp. načelnik navduševal s posebnim veseljem za napredek nove zadruga in

ko jih je prijazno pogostil, za kar naj mu izrečem na tem mestu zaslužen zahvalo.

Iz Dobrnič. — Dne 16. t. m. smo ob začetku šol. leta tudi Dobrničanje slavnost 40letnega vladanja Njih Veličanstva našega deželnega očeta praznovali. Vše v predvečer slavnosti i med slovesno sv. mašo, koje se je šolska mladež i mnogo občinstva vdeležilo; se je neprenehoma streljalo. Po končanej sveti maši je učitelj v šoli otrokom v navzočnosti gospoda kraj. šol. nazornika i obč. svetovalca gospoda Julij Treo-ta pomen dneva primerno razložil, ter se je potem otrokom 200 knjižic „Cesar Franc Jožef I.“ razdelilo.

Ta teden se je razširjanju tukajšnje enorazrednice vložil temelj s tem, da se je kupilo i zvozilo potrebno apno, za kar gre Jožetu Verce, ki je to delo nadzoroval ter njegovim sovaščanom iz Korit, ki so nad 600 centov apna brez ugovora zastoj v Dobrnič zvozili, javno priznanje i zahvala. Čast jim!

Z Roba 23. okt. — [Štiridesetletnica cesarjeva.] Malo prekasno pridem jaz sè svojo objavo, pa to menda ne bode toliko škodovalo, kakor pa, če ne bi prišla. Ker potem bi p. n. čitatelji Vašega cenjenega lista za gotovo mislili, da smo Robarji res tako zarobljeni, da morebiti še niti ne vemo, da se letos po naše širnej domovini, slavnej Avstriji praznuje svečanost štiridesetletnega vladanja našega svetlega cesarja in milega vladarja Frana Josipa I. —

Toraj, da se temu ognemo, se moramo vendarle oglasiti izza našega zakotja in povedati, da nismo tako zaspani ali pa še celó tako mlačni, da bi to tolikanj pomenljivo in imenitno slovesnost, za vsacega vernega in vdanega Avstrijca prespali. Pa temu ni tako, marveč ravno nasprotno!

Res je, da nismo mogli mi revni „hribovci“ v soboto, na predvečer rožnivenške nedelje prirediti razsvitljave, kot so jo po drugih mestih, trgih in vaseh, priredili njih od nas mnogo bogatejših prebivalcev; pa goreča ljubezen in udanost do dobrotljivega nam vladarja, bode vedno gorela v naših srcih! Kar smo pa zamogli gmočno storiti, to smo tudi storili; kajti krepki strel naših topičev na predvečer in na rožnivenško nedeljo je moral daleč na okrog naznaniti, da se tudi mi zavedemo svoje državljanske dolžnosti. — Vem, da so se čitatelji slovenskih listov, že dovoljno načitali takih dopisov in popisov enacij slavnosti, ker že v samem „Slovenu“ jih je bilo res že ogromno število; ravno v temu listu št. 238 pravi neki g. dopisnik iz Žirov, da so vsi ti popisi slavnosti si podobni kakor jajce jajcu, da če enega prebere, že ve, kako se je tudi drugod praznovalo. Toraj nočem dolgočasiti p. n. čitatelje in jim navedati vse podrobnosti; ker to vse je res skoraj po enem vzoru. Toliko bodi rečeno, da se je tukaj praznovala slav-

nost „cesarjeve 40letnice“ slovesno v cerkvi in šoli. Drugih veselíc pa nismo imeli, še celó majev ni bilo možno pripeljati, da bi se postavili, zaradi deževnega vremena. Tudi godbe, pevskih zborov, ljudskih veselíc itd. nismo imeli (ker tega smo se večinoma pri slavnosti v Vel. Lašičah vdeležili); pa naša vdanost do svetlega cesarja ni nič manjša od drugih, kateri zamorejo iz gmotnih obziróv slovesnejši obhajati 40letnico, slavne vlade njegove. Mi pa kličemo iz vsega srca: „Bog ga nam ohrani še mnogo, mnogo let, da nas tako milo vlada tudi v bodočnosti, kateri smo srečni pod njegovim slavnim žezlom: S tronom Habsburškim bo vedno, Sreča trdna Avstrije!“ — a.

S Save ob južni železnici. — Tukaj se popravlja cerkev sv. Nikolaja. Delati se je bilo začelo pri petelinu na stolpu, ker je bil revež v veliki nevarnosti, da bi vtegnil s kosom turna doli sfrčati; tiča bi bilo škoda, ko bi se bil v hudi sapi ubil; zdaj zopet bolj redno svojo službo opravlja. Zakristija se je vnóvič pokrila z železnim na obeh straneh poštrihaním plehom; nov lesen pod mesto razdrapané opeke je dobila meseca oktobra.

In notranja cerkev! — no, hvala Bogu in veliki dobrotnici — je zdaj res hiša božja, vredno prebivališče živega Boga. 55 □ metrov slabe opeke se je odstranilo in tlak položil z barvano cementno opeko (pa ne cepljeno). Cerkev je s tem veliko pridobila, je čedna, snažna in lepa. Tlak je položil pošteni mojster Jožef Tabor s Cretja pri Celji, zdaj ima pa tudi že pod užnóco za take izdelke na Zidanem mostu. Delo je trdno in tepežno; sam je rekel: 200 let pač ne bo treba popravila, ker je ves tlak zopet na cementno malto položen, zalit pa s portland cementom. To delo vsakemu dopade. Gg. duhovnikom tega moža toplo priporočam; tudi predrag ni.

Pa še več se je naredilo. Vse altarje, prižnica in krstni kamen popravil je g. Ivan Šubic, oče g. ravnatelja na novi obrtniški šoli v Ljubljani. Cele štiri mesece je g. mojster s svojimi delalci pridno delal, kajti imel je dosti opraviti s popravljanjem; kakor je sam rekel: v tako slabem stanu ni z lepo našel kake cerkve kakor tukaj na Savi.

Tudi tega mojstra priporočam občinstvu, pa kaj ga bom hvalil, delo samo mojstra hvali in priporóča.

V enem letu res velik spremen! ali težave še ni konec, zanaprej bo treba staviti novo gospodarsko poslopje, ker je staro nerabljivo.

Vsi stroški pri cerkvi znašajo 1600 gold.; 1300 dala je osemdesetletna udova iz Leš, zraven pa omislila še lep mašni plašč. Boljšega dobrega dela pač ni mogla storiti kakor je to, da je za

čast Božjo tako lepo poskrbela. Bog jej povrni stoterno!

Pri nas so se pokazale kozé, štirji so uže umrli. Bog nam odvzemi to šibo!

Iz Zagorja ob Savi. — Dne 7. oktobra obhajali smo tudi pri nas spomin 40letnega vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. Zvečer 6. oktob. užigali so se kresovi po hribih, po vasi pa je bila obilna razsvetljava hiš. Posebno je bila z napisom okinčana hiša veleposestnika g. Matija Medveda. Ob 8. uri zvečer svirala je rudniška godba v spremstvu tukajšnjih rudniških delavcev z bakljami in lampami od Toplic do Zagorja in zopet nazaj; vmes so se spuščale rakete ter se streljalo z možnarji. Drugi dan 7. okt. obhajala se je slovesna sv. maša. Po sv. maši so bili otroci v šolskim poslopju pogoščeni. Zvečer so se vršile v korist revnim učencem dve tomboli in sicer ena v Zagorji, druga v Toplicah, potem so se vršile razne napitnice ter odmevali burni „Žvijo-klici“.

Iz Celovca. — (Cesarska slavnost in razkritje msgr. Andrej Einspielerjevega spomenika.) Celovška podružnica sv. Cirila in Metoda praznovala bo dne 14. novembra spomin 40letnega vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Nadejamo se, da bo veselica izborna; vabimo tedaj vse rodoljube, ki morejo od doma, da nas gotovo počastijo isti dan. Veselica bo zvečer v prostorih hiše katol. rokodelskih pomočnikov. — Isti dan popoldne ob 4. uri se bo razkril Einspielerjev spomenik na mirodvoru pri sv. Rupertu. Hvaležnost do toliko zaslužnega moža bo gotovo privabila mnogo rodoljubov z dežele in sosednih nam slovenskih pokrajin. Spomenik je jako lepo in okusno delo ljubljanskega kamnoseka Srečko Tomana in dela mojstru vso čast. Na svidenje toraj dne 14. novembra! Delavni dan, to je sredo, se je zatoizbrala, da se zamore vstreči po večstranskej želji duhovščini, ki se namerava slavnosti v obilnem številu udeležiti, a je ob nedeljah bolj na dom navezana. Nadejamo se tudi od drugih rodoljubov obilne udeležbe! (Več o tem pové „Oznanilo in vabilo združenega slavnostnega odbora na zadnji strani današnje lista.)

Reka 16. okt. — Včeraj so bili naši „Rečani“ vsi v polnem veselju, ker jih je obiskal njih „varuh in dobrotnik“ skupni finančni minister in bosensko-hercegovski upravitelj Kalaj. Vračal se je s tajnikom Talocijem iz Bosne, pa sta prišla pogledat, kako napreduje Reka in koliko milijonov bo treba sesuti še v morje, ki se zasipava, da se nove hiše zidajo. Okolu poldne sta šla tudi v božjepotno cerkev trsatsko. Tajnik je iskal in našel tu nekaj tiskanega in nekaj pisanega, kar bo baje potreboval za zgodovino Bosne. Reška

gospoda se je ta dan gostila na razcvet mesta, drugo ljudstvo je pa trdo delalo po tovarnah, da si prisluži krajcar za vsakdanji kruh. Tovarne so jele po malem odpuščati delavce; zato je stiska še večja. Vajtedova torpedarna*) je menda zalozila vže vse večje države s smrtnimi čolnici in zdaj ne prihaja več toliko naročeb. V karteri, papirnici ali bolje cunjarni velikrat delavka smrtno vzboli, ker jo umori strupeni prah vsakovrstne nesnage, s katero ima opraviti. Strelja se in koplje, da bi se dobilo prostora za nove hiše, in nastale so vže nevarne strmine, na katerih se dogodi mnogo nesreč. Poprejšnji teden je šel neki dober deček po takem obrobku maline brat; izdrzne, pade 30m globoko, ter se ubije.

Svet okolu Reke je kraški. Tu ni dosti polja, zato gredó ljudje „v svet“. Največ jih gre v Ameriko, kar jim je toliko, kakor Ljubljancu na Gorenjsko. Na tujem so nekaj let; medtem trdo delajo, pošiljajo starišem domov, čez kaj časa se vrnejo, tudi ne prazni — tako prebijajo. Bodi kateri še toliko let na tujem, domovine ne pozabi, in največ se jih vrne zopet k domačemu, če tudi bornemu ognjišču.

Iz Amerike. — [Iz prijateljskega pisma.] Pač je preteklo že sedem let, odkar sem se poslovil od Vas in se podal nadaljevat svoje študije. Ali osoda ni hotela, da bi tam dosegel svoj namen, da bi s telesom deloval enkrat domovini in narodu na blagor, marveč mi je edkazala daljno tujino v novo mi domovino. 29. jul. 1888 zapustil sem svoj domači kraj, menda za zmiraj in se podal skozi Maribor, Gradec, Dunaj, (kjer sem dobil denar za popotvanje), Lipsijo, Magdeburg, Hannover v Rotterdam na Hollandskem in odtod 4. avg. ob 11. predpoldnem v — Ameriko.

19. avg. dospel sem v New-York in 23. avg. v St. Paul v Minnesoti ob Missisippiju, v kateri škofiji je itak več kranjskih duhovnikov in tukaj v semenišču 4 kranjski dijaki; 2 bogoslovca in 2 modroslovca, med kojima zadnjima sem jaz kot Slovenec: „der dritte im Bunde“ („tretji v zvezi prijateljski“).

Tukaj se pripravljamo za duhovski stan, kar hitreje in lažje dosežemo kakor tam, in kakor so fare v tej škofiji (sicer je dosedanji škof: Irland, bil 27. sept. 1888 v nadškofa posvečen) po narodnosti različne, tako smo tudi dijaki tukaj vsakojake narodnosti.

Razun nas 5 Slovencev je 7 Slovanov: 4 Cehi in 3 Poljaki. V prostih urah se učimo eden od družega slovanskih jezikov. V to svrho so že lani v tem komaj tri leta starem semenišču ustanovili društvo: spolek „Osveta“ (Omika), da

za skupno nabrane novce si društvo kupuje knjige in se lahko vadi vsak v svoji materinščini, zato se porabi v ta namen ves denar, ki ga sami v ta namen mesečno žrtvujemo ali od slovanskih duhovnov nekaj malega dobimo.

Domače vesti.

(Podpore) je dovolil deželni zbor: gimnaziji v Novem mestu 250 gld., gimnaziji v Kočevji 100 gld., „Narodni šoli 100 gld. Za nakup knjige „Vrtnarstvo“ ljudskim šolam 300 gld.; za razširjenje šole v Trebnjem 500 gld.

(Deželni zbor kranjski) je letos zopet veliko dobrega ukrenil. Zeló imenitno je to, da bode deželne naklade oproščena žganjica iz domačih pridelkov za domačo porabo. Koristno za deželo vtegne biti to, da bode dežela dac sama pobirala po svojih ljudeh, t. j. po svojih uradnikih in dacarjih. Za dolenske potrebe so se potegovali razni poslanci, v prvi vrsti gg. Pfeifer in Šuklje.

(† Umrí) je 27. oktobra po prav kratkeji bolezni prezident tukajšnje okrožne sodnije gosp. Vincenc Jeuniker. Pokojni je bil rojen v Ljubljani l. 1823.; svoje pravoslovne študije je dovršil l. 1845.; bil od l. 1856 okrajni predstojnik v Vipavi, l. 1867 okrajni sodnik v Postojni, leta 1868 deželne sodnije svetovalec v Ljubljani in leta 1875 je postal prezident okrožne sodnije v Rudolfovem. Bil je izvrsten jurist, neumorno delaven in povsem blaga duša. Priča temu je bil pač njegov velikanski pogreb, kakoršnega pač Novo Mesto uže dolgo ni videlo.

(Za grobni spominek) l. 1877 umrle gospodičine učiteljice Emilije Korošic v Šent-Jerneji so zložili gg. učitelji, učiteljice krškega okraja, in tudi razni dobrotniki in dobrotnice v Šent-Jerneji toliko, da se je ravno kar postavil lep križ. — Za vse doneske bodi tem potom izrečena srčna hvala.

(Pri cesarski slavnosti) v Šmartnem pri Litiji bilo je dohodkov 152 gl., stroškov pa 131 gl.; ostali znesek razdelil se je tako-le: občina, požarna bramba in pevski zbor, vsak po 7 gl. Slavnost vršila se je slovesno, samo neugodno vreme jo je kazilo.

(Pri sv. Trojici pri Mokronogu) so v nedeljo, 21. t. m. praznovalo cesarsko slavnost in blagoslovili ob enem novo šolsko poslopje.

(Gospoda Jak. in Fil. pl. Lenck), graščaka na Raki na Dolenjskem, dala sta bila razstavnemu odboru deželne sadne razstavnemu odboru deželne sadne razstave tri darila po 10 gl., katere je priznati najboljšim kmetskimi sadjarjem. G. pl. Obračaj, graščak na Impolci, pri Krškem, je bil obljubil poluletno žrebe za onega kmeta iz

*) Dela torpede, orožje, s katerimi v vojski ladje razrušijo.

Krškega okraja, kateri bi bil naj boljše vino poslal na razstavo; pa menda nobeden tega ni storil.

(Svečanost). Občina Št. Jernejska bode v dan 10. in 11. novembra t. l. praznovala svečanost in spomin 40 letnice presvitlega Cesarja in predobrega vladarja Franja Josipa I. Ob enem se bode tudi v ta spomin v novo sezidani in postavljeni farovž Št. Jernejski blagoslovil.

(Gosp. Vilko Rohrmann), pristav na deželni vinarski šoli na Grmu, moral je kot enoletni prostovoljec v vojake, in biva sedaj v Gradcu.

(Porotne sodbe) začnejo 19. novembra in bodo trajale teden dni.

(Javne preskušnje) na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu vršile so se pretečeni ponedeljek v navzočnosti zastopnika dež. odbora g. dr. Vošnjaka in dr. Pri skušnji so učenci na vse obila vprašanja prav dobro odgovarjali ter tako pričali o veliki koristi te šole za kmetijstvo.

(Sadna razstava v Ljubljani) se je izvršno ponesla. Bilo je čez 200 razstavljalcev, iz vseh delov dežele. Razstavili so čez 4000 vrst sadja. Lepo je bilo sadje vipavsko, pa tudi dolenski pridelki so se občno hvalili. Vino, na poskušnjo poslano, se je kmalo popilo, dokaz, da je bilo izvršno. Tudi pridelki in črteži šolskih vrtov so bili častno zastopani.

(Plemenski biki), katere je kmetijska družba v Krškem 16. okt. prodajala, so šli po jako nizki ceni.

(Oznanila za kuhanje žganja) je treba oglašati pri županstvih le tedaj, ako v dotičnem kraju ni financarjev.

(Čebelarje) utegne zanimati, kako da je s čebelarstvom na Kranjskem. — Izmed 481.243 prebivalcev je 4827 čebelarjev, ki imajo 32.125 panjov. Na en štirjaški kilometer pride nad 3 panjove, na sto prebivalcev 6 in pol in na enega čebelarja tudi 6 in pol panjov. Mej sto prebivalci je eden čebelar. Leta 1888 pridelalo se je medu in voska 1407 meterskih centov, ki je 73 192 gl. vreden, če se meterski cent 56 gl. računi. En panj je donesl povprek 2 gl. 27 kr. — To smo posneli iz časopisa „Slovenski čebelar in sadjerejec“, katerega toplo priporočamo, in kateri se pošilja udom čebelarskega društva brezplačno, neudom pa za 1 gl. 30 kr. in se naroča pri predsednika društva, gosp. J. Modicu na Jesenicah (Gorenjsko).

(Na Spodnji Težki vodi) pri cestarju cvela je jablana v novo 29. oktobra. To je pač redka prikazen ob tem času.

(Samoumor.) V ponedeljek 22. okt. popoldne proti tretji uri našel je v bližnjem gozdu „cerkovniku“ pri Šmartnem tukajšnji mizar J. Regali na smreki obešenega, neznanega človeka, okoli 40 let starega. Pri sebi imel je samo 2 kr. denarja, molek in ruto z čerkami J. P.

(Ilustrovan [t. j. s podobami] Narodni koledar), ki je v današnjem listu naznanjen, prav toplo priporočamo, ker je res vsega priporočila vreden.

Razne vesti.

* (Ali so živali zanesljivi proroki vremenski?) Veliko jih je, ki odrekajo to svojstvo živalim. Ni pa tajiti, da imajo nekatere živali poseben instinkt, toda vsled telesnih posebnosti. Tako se n. pr. žabe varujejo iz luži ob suhem vremenu, ker presuh zrak jim prehuje suši vlažno kožo, to pa jih vznemirja in boli. Se le, ko se je zrak navzel več vlage, zapuste luže in izlezejo na zrak, ker se jim v zraku, polnem vlage, ni bati, da bi se jim usušila koža, ter veselo reglajo, naznanjajoč nam, da bo dež, to je, da je zrak uže poln vlage.

Prav tako se površju bližajo ribe, kadar se pripravlja dež, to pa zato, ker pojema zračni tlak, vsled tega pa se tudi zmanjšuje v vodi zrak, prav za prav njega kislec, ki je tudi ribam potreben, zato pa hité na vrh, kjer se nasrkajo zraka. Nam pa pripoveduje njih prihod na vrh, da je zračni tlak padel, torej, da bo dež.

Posebno čebele in pajki čutijo večjo vlažnost zračno, ker njih kosmati život vleče na se vlago iz zraka, vsled tega pa postajajo te živali nemirne.

Listnica uredništva.

G. dopisniku iz Šmarjete: Kar se tiče Vaše želje, je najboljša, da si kupite za 10 kr. knjižico, (katere je tudi deželni odbor veliko razdelil zastoj) „Nauk, kako zasajati vinograde z ameriškimi trtami, da jih trtna uš ne more uničiti. Spisal Richard Dolenc“. Ta se Vam razjasni vse potrebno. Dobi se knjižica tudi pri Kraju. Sicer pa prosimo, da vredništvu vselej podpisete ime, kadar kaj sporočite.

Gosp. dopisnikom se lopo zahvaljujemo za veliko dopisov, katerih pa nismo mogli vseh priobčiti, ker nam primanjkuje. Nekateri dopisi so pa preveč obširni, drugi premalo zanimivi za naše bralce. Sicer pa pride več reči v prihodnjih številkah.

Sejmovi na Dolenjskem:

V novembru: 2. na Mirni in v Zagorji (za Savo); 5. v Novem mestu, Št. Jerneji in Višnjigori; 6. v Velikih Laščah; 10. v Šentvidu pri Zatičini; 12. v Bučki, Radečah in Št. Martinu pri Litiji; 13. v Metliki in Bušehi vasi; 19. na Raki; 23. pri sv. Lorenču na Temenici; 26. v Krškem, Št. Rupertu in Zatičini.

Žitna cena v Novem mestu 29. oktobra 1888.

Domače pšenice mernik 1 gl. 90 kr., Debelace (koruze) 1 gl. 40 kr., Soršice 1 gl. 50 kr., Rži 1 gl. 50 kr., Ječmena 1 gl. 40 kr., Ajde 1 gl. 20 kr., Ovs 65 kr., Krompirja 65 kr.

Loterijske srečke.

Gradec	13. oktobra	81	37	62	61	21
"	20. "	84	44	40	89	5
Trst	27. "	57	2	30	60	70

Za popravo hiše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: Neimenovan duhoven 2 gl., Neimenovana 10 gl., J. Drnovšek 2 gl., V. Skul 4 gl., dr. Treo 3 gl., dr. J. Marinko 140 gl.

Zahvala.

Za milo sočutje mej boleznijo in ob smrti naše preljubljene soproge, oziroma matere, hčere in sestre, gospe

Gabrijele Virant

roj. Kastelic,

izrekujemo vsm častitim gospem in gospodom, sl. društvom: Nár. čitalnici in Dol. pevskemu društvu za poklonjene vence in milo petje, darovateljcem vencev, sl. društvu Dol. Sokola in vsemu meščanstvu najiskrenejšo zahvalo.

[157]

Žalujoči ostali.

Oznanilo in vabilo.

Dne 14. novembra t. l. priredi „Podružnica sv. Cirila in Metoda za Celovec in okolico“ v dvorani družbe katoliških rokodelskih pomočnikov

slavnost v proslavo 40letnega vladanja Njih Veličanstva našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I.

Sporred, ktari se bode natančneje pravočasno naznačil po listih in vabilih, obsegal bode: a) Slavnostni govor, b) Deklamacije, c) Petje, d) Komični prizori itd. — Po sporedu preta zabava, govori in napitnice. — Začetek slavnosti je ob 7. uri zvečer.

Ravno na ta dan (v sredo 14. novembra) popoldne ob 4. uri razkrije slovesno tudi „Družba sv. Mohora“ na št. Rupertske pokopališču

spomenik pokojnemu msgr. Andreju Einspielerju

združeno s cerkveno slavnostjo po naslednjem sporedu:

1. V št. Rupertske cerkvi: Bilije: Officium defunctorum. I. Noct. et Laudes.

2. Na grobu: a) „Libera“. b) Pesem žalostinka.

c) Govor. d) Odkritje spomenika. e) Nagrobna pesem.

Vse slovenske rodoljube opozorujemo že danes na to važne slavnosti ter jih vabimo in prosimo, da se jih iz vseh krajev širne naše slovenske domovine izvolijo udeležiti v prav mnogobrojnem številu.

V Celovcu, dne 20. okt. 1888

Združeni slavnostni odbor

„Ciril-Metodove podružnice“ in „Družbe sv. Mohora“.

Poštenega dečka,

slovenskega in nemškega jezika zmožnega, sprejmeta takoj brata Schweiger, trgovina mešanega blaga v Črnomlju. [158]

V kavarno se sprejme

učenec, ki je trdega zdravja, lepega vedenja, in je vsaj ljudsko šolo dovršil. Isti bi lahko še obiskoval šolski tečaj za trgovske učence; tudi bi takoj dobival nekaj plače. Popraša naj se v kavarni v Rudolfovem.

En voz finega suhega čresla

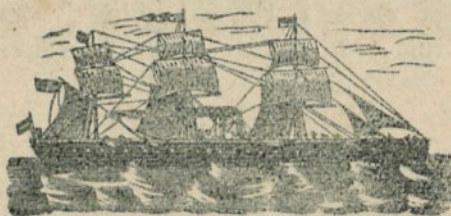
prodá Franc Fink, tesar na Poljaneh pri Toplicah.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajeo.

JOS. PAULIN

v Ljubljani, Marijin trg št. 2.

Koncesionirani glavni agent za potnike v Ameriko.

Prodaja vožnje karte s polno garancijo od Ljubljane po najbližnji poti in naravnost do vsakorčnega kraja v Ameriko, po najnižji ceni in poštenih postrežbi. „Cena od Ljubljane do Amerike od 60 glđ. naprej“.

Kdor želi po ceni, dobro, hitro in srečno potovati, naj se zanesljivo obrne name in naj pazi, da se ne pusti tujim agentom zapeljati.

Za Kranjce, Spodnje Štajerce in Hrvate je pot čez Ljubljano in Gorenjsko najboljša, najhitrejša in najcenejša, ker tu imajo le moji potniki mnogo znižano vožno ceno in moji uradniki sprejemajo v varstvo potnike na vsaki večji postaji in jim pomagajo zopet naprej.

Z natančnejim poukom se rado voljno služi. [132—4]

Moji potniki so še vsi srečno dosegli svoj namen.

Od Ljubljane do Amerike le 13 dni.

Razglas

kranjskim ovčarjem.

C. kr. kranjska kmetijska družba bode iz letošnje državne subvencije za zboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovac ukviškega in frizijskega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da

a) uže več let precejšnje število ovac redijo;

b) da je njih kraj za ovčarstvo posebno ugoden, in

c) da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 3 leta za plemo držati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča, tudi svojim sosedom za plemo prepuščati.

Ovne frizijskega plemena, katero plemo ima posebno veliko mleka, lepo volno in je nezbirčno v krmi, se bode dalo le tistim ovčarjem, ki dokažejo, da izdelujejo tudi ovčji sir.

Prošnje potrjene po predsedniku dotične kmetijske podružnice, je zadnji čas do 20. novembra t. l. pri podpisani družbi vložiti.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

V Ljubljani 10. oktobra 1888.

Jos. Fr. Seunig,
podpredsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

ILUSTROVAN

NARODNI KOLEDAR

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil DRAGOTIN HRIBAR.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarni J. Giontinijevi v Ljubljani. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsečina: Popolen kalendar, koledar, kateremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzjavni cenik. Lestvica za pristojebine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Frana Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

[159—1]

Novomesto. — Natisnil J. Krajeo.